

PÕLVA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Põlva

02.02.2023 nr 1-4/10

Põlva valla koolieelsete lasteasutuste ümberkorraldamine

2017. aastal ühinesid Põlva vald, Ahja vald, Laheda vald, Mooste vald ja Vastse-Kuuste vald üheks omavalitsuseks. Ühinemise tulemusel moodustunud Põlva valla haldusterritooriumil asub 16 munitsipaalharidusasutust – kuus lasteaeda, seitse kooli ja kolm huvikooli.

Põlva valla koole ja lasteaedu on ümberkorraldatud kahel korral. 2016. aastal moodustati Põlva valla kolmest munitsipaalkoolist üks põhikool, Põlva Kool, ning eraldi asutusena alustas tegevust Põlva Lastead Pihlapuu. 2021. aastal moodustati Ahja ja Vastse-Kuuste lasteaedade liitmisel üks lasteaed, Põlva valla Lastead Sinilind.

Perioodil 2017–2022 on lasteaialaste arv Põlva vallas püsinud stabiilsena 600 lapse juures.

Otsuse põhiseisukohad, kaasnevad muudatused, ülevaade otsuse mõjudest ning otsusele eelnenud menetluskäik on esitatud otsuse eelnõu nr 1-4/10 seletuskirjas.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34, Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lõike 2 punkti 2 ja koolieelse lasteasutuse seaduse § 33 lõike 1 ja lõike 2 punkti 2 alusel, arvestades Põlva Vallavalitsuse ettepanekut, Põlva Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Liita Põlva Lasteaed Lepatriinu (registrikood 75009243) ja Põlva Lasteaed Mesimumm (registrikood 75009214) ja Tilsa Lasteaed Muumioru (registrikood 75009533).
2. Liita Põlva valla Lasteaed Sinilind (registrikood 75010526) ja Mooste Lasteaed Tammetõru (registrikood 75013902) ja Põlva Lasteaed Pihlapuu (registrikood 75010648).
3. Lõpetada 1. septembrist 2023 Põlva Lasteaed Mesimumm, Tilsa Lasteaed Muumioru, Mooste Lasteaed Tammetõru ja Põlva valla Lasteaed Sinilind tegevus.
4. Põlva Vallavalitsusel korraldada punktides 3 nimetatud lasteaedade tegevus ümber, tagada õigusaktidest tulenevate toimingute teostamine ning esitada Põlva Vallavolikogule kinnitamiseks ümberkorraldatud lasteaedade põhimäärused.
5. Otsus jõustub teatavastegemisest.
6. Otsuse peale võib esitada Põlva Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud

otsusest teada saama, või esitama kaebuse Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras.

/allkirjastatud digitaalselt/

Georg Pelisaar

volikogu esimees

Seletuskiri Põlva Vallavolikogu 02.02.2023 otsuse eelnõu nr 1-4/10 "Põlva valla koolieelsete lasteasutuste ümberkorraldamine" juurde

Sissejuhatus ja eelnõu sisu

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi *KOKS*) § 22 lõike 1 punkti 34 kohaselt kuulub volikogu ainupädevusse valla või linna ametiasutuse ja valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ning ametiasutuse põhimääruse kinnitamine.

Eesti Vabariigi haridusseaduse (edaspidi *HaS*) § 7 lõike 2 punkti 2 alusel on kohaliku omavalitsuse pädevuses asutada, reorganiseerida ja sulgeda õigusaktides ettenähtud korras munitsipaalharidusasutusi. HaS § 7 lõike 2 punkti 3 alusel tagab omavalitsus oma halduspiirkonna munitsipaalharidusasutuste majandusliku teenindamise ja finantseerimise.

KOKS § 6 lõike 2 esimese lause kohaselt on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste ja põhikoolide ja gümnaasiumide ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Seega on oma halduspiirkonnas vajalikul arvul õppeasutuste ülalpidamine eelkõige kohaliku elu küsimus ning ka munitsipaallasteadeade vahetu rahastamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne.

Koolieelse lasteasutuse seaduse § 10 lõike 1 kohaselt loob valla- või linnavalitsus vanemate soovil kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses.

Käesolev otsuse eelnõu on kooskõlas Põlva Vallavolikogu 15. oktoobri 2018. a määrusega nr 1-2/47 "Põlva valla arengukava 2019–2030 ja eelarvestrateegia 2023–2026".

Põlva valla arengukavas aastateks 2019–2030 on haridusvaldkonnas olulisteks suundadeks kvaliteetse, õppija ja ühiskonna vajadusi arvestava hariduse kättesaadavus optimaalses ja kaasaegses haridusasutuste võrgustikus. Nimetatud sihtide saavutamise eelduseks on haridusasutuste töötajate professionaalne areng. Kompetentne ja motiveeritud õpetaja loob lasteaias turvalise õpi- ja kasvukeskkonna, kus iga laps saab temale võimetekohaselt areneda ja kasvada.

Koolieelse lasteasutuse seaduse § 33 lõike 1 kohaselt korraldab lasteasutuse vallavolikogu otsusel ümber linnavalitsus. Lasteasutuse ümberkorraldamise otsus tehakse arvestusega, et sellest on võimalik teavitada kirjalikult Haridus- ja Teadusministeeriumi, lasteasutust ja vanemaid (eestkostjaid, hooldajaid) vähemalt viis kuud enne ümberkorraldamise või ümberkujundamise tähtaega.

Koolieelse lasteasutuse seaduse § 33 kohaselt toimub lasteasutuse ümberkorraldamine ja ümberkujundamine järgmiselt:

(1) Lasteasutuse korraldab ja kujundab valla- või linnavolikogu otsusel ümber valla- või linnavalitsus. Lasteasutuse ümberkorraldamise või ümberkujundamise otsus tehakse arvestusega, et sellest on võimalik teavitada kirjalikult Haridus- ja Teadusministeeriumi, lasteasutust ja vanemaid (eestkostjaid, hooldajaid) vähemalt viis kuud enne ümberkorraldamise või ümberkujundamise tähtaega.

(2) Lasteasutuse ümberkorraldamine käesoleva seaduse tähenduses seisneb lasteasutuste ühinemises või jagunemises. Lasteasutused ühinevad või jagunevad järgmiselt:

- 1) lasteasutused ühendatakse üheks lasteasutuseks, kusjuures ühendatavad lasteasutused lõpetavad tegevuse ja nende baasil moodustatakse uus lasteasutus;
- 2) lasteasutus liidetakse teise lasteasutusega ja liidetav lasteasutus lõpetab tegevuse;
- 3) lasteasutus jaotatakse vähemalt kaheks lasteasutuseks ja jagunev lasteasutus lõpetab tegevuse;

4) lasteasutus eraldatakse teisest lasteasutusest, selle tulemusena moodustatakse uus lasteasutus ja säilib esialgne lasteasutus.

Lasteaedade liitmise eeldused ja põhjendused ning tulemused:

2016. aastal toimunud Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemisläbirääkimistel sõnastati haridusvaldkonna arendamise eesmärgid ja põhimõtted, mis loovad igale õppijale võimaluse omandada võimetekohane haridus vaimselt ja füüsiliselt turvalistes tingimustes, mille eelduseks on eesmärgistatud ja otstarbekas hariduskorraldus kohalikus omavalitsuses ning huvigruppide aktiivne koostöö. Alushariduse valdkonnas sõnastati kokkulepe, et analüüsitakse vajadust muuta lasteaedade juhtimisstruktuuri, et tagada asutuste professionaalne arendustegevus.

Põlva Vallavolikogu võttis 21.12.2022 vastu otsuse nr 1-3/12 "Põlva valla haridusvõrgu ümberkorraldamise algatamine". Vallavolikogu otsustas alustada Põlva valla haridusvõrgu ümberkorraldamise ettevalmistamist, kaasates haridusasutuste töötajad, hoolekogud ja õpilasesindused. Eesmärgiks seati Põlva valla haridusvõrgu ümberkorraldamise tegevuste läbiviimine ja rakendamine 1. septembriks 2024. aastal.

On toimunud kaks Põlva Vallavolikogu hariduskomisjoni, Põlva Vallavalitsuse ja haridusasutuste juhtide ühist töökoosolekut 23.11.2022 ja 10.01.2023.

Teisel koosolekul lepitati kokku, et tegevused jätkuvad valdkondlikes töörühmades – lasteaiad eraldi ja koolid eraldi ning töörühma kaasatakse igast asutusest hoolekogu esindaja ja õpetajate esindaja.

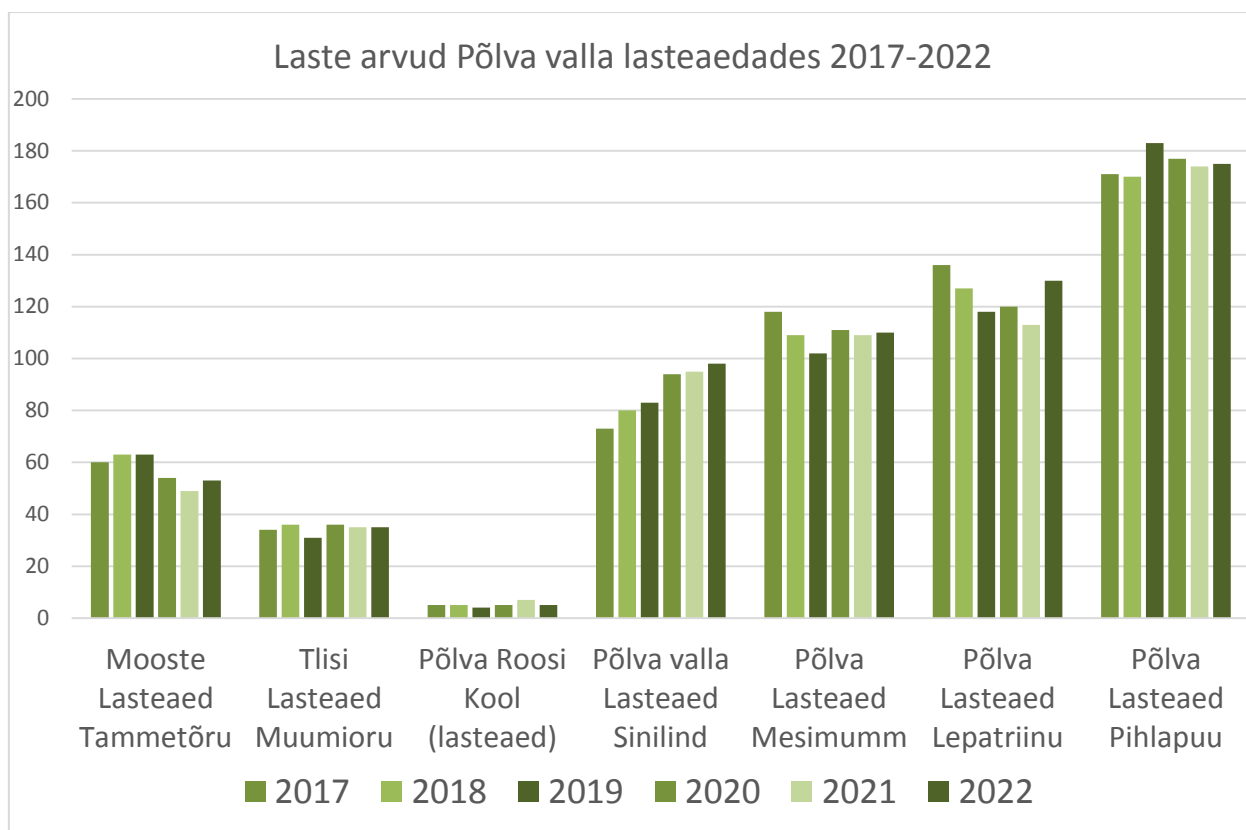
Lasteaedade töörühma koosolekud on toimunud kolmel korral 18.01 ja 25.01 ja 01.02 ning nendel on arutatud ja kaalutud erinevaid võimalusi lasteaedade liitmiseks Põlva vallas.

01.02.2023 töökoosolekul viidi läbi rühmatöö Põlva Vallavalitsuse poolt valitud ühe asutuste liitmise variandiga. Valitud variandi põhjendused:

1. Liitmise tulemusel moodustub kaks asutust võrdse suurusega nii laste arvu, kui rühmade arvu poolest
2. Sinilind ja Tammetõru, kui praegu sisult ja vormilt sarnased asutused, võiks olla koos ühes tulevases asutuses

Lepatriinu	Mesimumm	Muumioru		Sinilind	Pihlapuu	Tammetõru	
			3	Ahja, Vastse-Kuuste		Kauksi, Mooste, Rasina	6 tegevuskohta
130	110	35	275	98	175	53	326 laste arv
9	8	2	19	5	10	4	19 rühmade arv

Ümberkorraldatud lasteaias on suurem rühmade arv, mis võimaldab luua direktori kõrvale ka teisi ametikohti juhtimistasandi ülesannete täitmiseks – õppejuhid, juhiabi, majandusjuht. Direktorite ametikohtade vähenemisega vabaneb ressurss, mis suunatakse tugiteenuste tagamiseks ja paremaks korraldamiseks. Suurema, asutuse juhtimistasandil tegutseva meeskonna koostöös saab tulemuslikumalt korraldada asutuse juhtimistegevusi, suureneb kompetents personali arendamisel ning õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel.

Joonis 1. Laste arvud Põlva valla lasteaedades 2017–2022

Käesolev otsuse eelnõu on kooskõlas Põlva Vallavolikogu 15. oktoobri 2018. a määrusega nr 1-2/47 "[Põlva valla arengukava 2019–2030 ja eelarvestrateegia 2023–2026](#)".

Põlva valla arengukava 2019-2030 peatükis strateegilised arengusuunad ja eesmärgid aastani 2030 on seatud haridusvaldkonna tegevuste eesmärkideks muuhulgas: Põlva valla ühtse haridusruumi toimimine, korrastatud üldhariduskoolivõrk ning ümberehitatud koolihooned vastavalt tervisekaitsenõuetele ja riiklikule õppekavale. Alus- ja üldhariduse probleemidena tuuakse arengukavas välja laste arvu vähenemine, erivajadustega laste arvu suurenemine ning õppeasutuste hoonete ja ruumide ümberehitamise vajadus.

Põlva valla eelarvestrateegia 2023–2026 toob välja, et lähiaastate põhitegevuse tulemi jääk peale laenu- ja intressimaksete katmist ei ole piisav investeerimistegevuseks ning alainvesteeringu vältimiseks tuleb lähituleviku investeeringud katta uute laenude ja sihtfinantseerimisega.

Põlva Vallavolikogu kui pidaja ülesanne on munitsipaalharidusasutuste tegevuseks vajalike tingimuste tagamine, et lastel ja õpilastel oleks vaimselt ja füüsiliselt turvaline õpikeskkond ja igakülgne tugi ea- ja võimetekohaseks edenemiseks ning töötajatel vaimselt ja füüsiliselt turvaline töökeskkond.

Muutused haridusvõrgu toimimises peavad viima nii inimressursi kui rahalise ressursi optimaalse kasutamiseni. See tähendab kompetentseid ja motiveeritud õpetajaid, rühmapersonali, tugispetsialiste, juhte ja teisi töötajaid. Kaasaegses hariduskorralduses peavad olema iga laps ja õpilane ning tema kasvamine ja arenemine kõige tähtsamad ning õpetaja töö väärtustatud.

Rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel on Põlva valla elanike arv pidevas kahanemises. Sama tendents on iseloomulik tervele Põlva maakonnale ja kogu Kagu-Eesti regioonile.

	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Põlva vald	16366	15614	14811	14257	14090	13775	13663	13459	13435
Põlva maakond	32846	31033	29169	25655	25347	24904	24733	24432	24369

Tabel 1. Põlva valla ja Põlva maakonna elanike arv 2005–2023

	01.01.2017		Liidetud vastava piirkonna külade, alevike ja linna elanike arvud 01.01.2023	Kahanemine 2017-2023
Ahja vald	1023		853	-17%
Laheda vald	1184		1115	-6%
Mooste vald	1452		1265	-13%
Vastse-Kuuste vald	1197		1099	-8%
Põlva vald	9548		9103	-5%
Kokku viis omavalitsust	14404	Põlva vald alates 2018	13435	-7%
Põlva maakond	28508		24369	-15%

Tabel 2. Põlva valla elanike arvu muutmine 2017–2023

2022. aastal valminud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (Organisation for Economic Cooperation and Development OECD) analüüsi "[Nutikas kahanemisega kohanemine Eestis: regionaalne valmistumine demograafiliseks muutusteks](#)" kohaselt arvestades praegust ebaefektiivsust ja kulukust omavalitsustele haridusteenuste osutamisel ning jätkuvaid demograafilisi muutusi, on haridusvõrgu korrastamine haridusvaldkonna prioriteet. Suur hulk kohalikke omavalitsusi, sh Põlva vald, on kahaneva ja vananeva rahvastikuga, toob see kaasa vastavalt väiksemad tulud. Selleks, et tagada ka edaspidi kvaliteetset haridust, tuleb haridusvõrku vastavalt demograafilistele muutustele kohandada. Haridusvõrgu korrastamise eesmärk on munitsipaalharidusasutuste tegevuseks vajalike tingimuste tagamine, et lastel ja õpilastel oleks vaimselt ja füüsiliselt turvaline õpikeskkond ja igakülgne tugi ea- ja võimetekohaseks edenemiseks ning töötajatel vaimselt ja füüsiliselt turvaline töökeskkond.

Muutused haridusvõrgu toimimises peavad viima nii inimressursi kui rahalise ressursi optimaalse kasutamiseni. See tähendab kompetentseid ja motiveeritud õpetajaid, tugispetsialiste, juhte ja teisi töötajaid. Kaasaegses hariduskorralduses peavad olema iga laps ja õpilane ning tema kasvamine ja arenemine kõige tähtsamad ning õpetaja töö väärtustatud.

Lasteaedade liitmine ei muuda lastaiateenuse kättesaadavust ja kvaliteeti Põlva vallas. Suuremas lasteaias on mitmekesisemad võimalused pakkuda tugiteenuseid ja suurem arv õpetajaid ning seetõttu on asenduste korraldamine paindlikum. Muudatused mõjutavad asutuste juhtimist ning kahandavad sellega seotud kulusid.

	Põlva Lasteaed Lepatriinu	Põlva Lasteaed Mesimumm	Põlva Lasteaed Pihlapuu	Tilsi Lasteaed Muumioru	Mooste Lasteaed Tammetõru	Põlva valla Lasteaed Sinilind
direktor	1	1	1	1	1	1
õppealajuhataja	1	1	1			0,7
haridustehnoloog						0,3
õpetaja	13	12	17	4	5	7
assistent	5	2	3		2,5	4
õpetaja abi	9	7	10	2	4	5
liikumisõpetaja	1	1	1,5	0,25		
muusikaõpetaja	1	1	1,5	0,25	0,5	0,5
logopeed	1	1	1	0,3	1	0,8
eripedagoog	1		1			
mänguterapeut	0,6	0,4				
tugiisik	1	1				
tervishoiutöötaja			1			
majandusjuhataja			1		1	
köögipersonal	2	3	4,5	1	1	
abitööline/ koristaja	1	1	1,5		0,5	1
	37,6	31,4	45	8,8	16,5	20,3

Tabel 3. Töötajate koosseisud Põlva valla lasteaedades 2023. aastal

Lasteaedade koosseisus olev köögipersonali ametikohtade hulk ei ole võrreldav, sest Põlva valla Lasteaed Sinilind lastele valmistatakse toit vastavalt Ahja Kooli ja Vastse-Kuuste Kooli köögis. Samas toitlustab Põlva Lasteaed Mesimumm ka Põlva Roosi Kooli lapsi ja õpilasi ning Põlva Lasteaed Pihlapuu köök valmistab koolilõuna 270-le Põlva Kooli õpilasele ja lisaks 60 pikapäevatoitu.

Ümberkorraldamise mõju Põlva valla eelarvele

Põlva valla eelarvelised põhitegevuse kulud on 2023. aastal 25,2 miljonit eurot, millest 54,5% moodustavad haridusvaldkonna kulud. Tabelis 4 kajastatakse Põlva valla haridusvaldkonna põhitegevuse kulude muutumist aastatel 2019–2022 ja 2023. aasta eelarves.

	Eelarve 2019 täitmine	Eelarve 2020 täitmine	Eelarve 2021 täitmine	Eelarve 2022 täitmine	Eelarve 2023
hariduse põhitegevuse kulud KOKKU	10 266 813	10 428 247	10 734 108	11 825 869	13 722 781
hariduse põhitegevuse kulude muutus		1,6%	2,9%	10,2%	16,0%
s.h tööjõukulud	7 896 778	8 308 894	8 253 624	9 069 976	10 868 588
tööjõukulude muutus		5,2%	-0,7%	9,9%	19,8%
s.h majandamiskulud	2 363 117	2 119 353	2 480 226	2 755 635	2 853 215
majandamiskulude muutus		-10,3%	17,0%	11,1%	3,5%

Tabel 4. Põlva valla hariduskulude muutumine 2019–2023

Kahe viimase eelarveaasta muutusi eristab varasematest perioodidest haridusvaldkonna tööjõukulude hüppeline kasv ning vajadus leida sellele rahaline kate. Haridusvaldkonna majandamiskulude kärpimine on jõudnud kriitilise piirini – juba täna tuleb ennetavalt tegutseda, et vältida haridushoonete ebaefektiivset ruumikasutust või kehvast finantsvõimekusest tulenevat lasteaedade alarahastamist (nt pakutava toidu madal kvaliteet või kesine varustatus õppevahenditega).

OECD analüüsi "[Nutikas kahanemisega kohanemine Eestis: regionaalne valmistumine demograafiliseks muutusteks](#)" kohaselt seisavad väheneva rahvaarvuga omavalitsused silmitsi 30% suurema kuluga õpilase kohta võrreldes linnadega isegi juhul, kui ühendatakse haridusasutusi. Tulenevalt [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 27 lõikest 7 kinnitab vallavalitsus igaks eelarveaastaks lasteasutuse majandamiskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulu arvestusliku maksumuse ühe lapse kohta. Tabel 5 kajastab lasteaedade arvestusliku kohatasu muutust aastatel 2019–2023. Tabeli andmetes väljenduv järsk aastase kohatasu kasv on otseses seoses hoonete kasvanud energiakulude ja palgasurvega, vaatamata sellele, et 2023. aasta eelarve koostamisel on arvestatud kokkuhoiumeetmetega.

	2019	2020	2021	2022	2023
Põlva Lasteaed Lepatriinu	4 385	4 961	4 717	5 318	6 235
muutus %		13,1%	-4,9%	12,7%	17,2%
Põlva Lasteaed Mesimumm	4 442	4 813	4 650	5 001	6 260
muutus %		8,4%	-3,4%	7,5%	25,2%
Tilsi Lasteaed Muumioru	4 485	5 446	4 768	5 313	6 611
muutus %		21,4%	-12,4%	11,4%	24,4%
Põlva Lasteaed Pihlapuu	4 441	4 458	4 627	4 913	5 819
muutus %		0,4%	3,8%	6,2%	18,4%
Mooste Lasteaad Tammetõru	4 963	5 302	5 786	6 385	7 026
muutus %		6,8%	9,1%	10,4%	10,0%
Põlva valla Lasteaad Sinilind				4 086	4 912
muutus %					20,2%

Tabel 5. Lasteasutuste kohatasu aastase maksumuse muutus 2019-2023

Riigikontrolli auditist "[Ülevaade omavalitsuste hoonestatud kinnisvarast ja selle haldamisest](#)" nähtub, et ligi poole omavalitsuste hoonestatud kinnisvarast moodustavad koolide või lasteaedade hooned, nende majandamiseks kulub ka kõige rohkem raha. Vaatamata sellele, et nende hoonete parendamisele on omavalitsused pööranud aja jooksul palju tähelepanu, on just nende hoonete investeeringuvajadus hinnatud kõige suuremaks ning hoonetega seonduvat mõjutavad enim just haridusasutuste võrgu ümberkorraldamisega seotud otsused. Riigikontrolli lasteaiahoonete võrdlusandmed kinnitavad, et mittelinnaalaste asulate lasteaedades on lapse kohta keskmiselt oluliselt rohkem ruumi kui linnalasteaedades – maakonnakeskustes on ruumi lapse kohta keskmiselt 9,6 m² ja mittelinnaalastes asulates 17,0 m². Tabel 6 andmetel on Põlva linna kui maakonnakeskuse lasteaedade kasutuses oleva suletud netopinna ruutmeetrite arv lapse kohta suurem kui teistes maakonnakeskustes keskmiselt. Tabel 5 ja 6 andmete võrdlemisel selgub, et ressurside säästlikumat kasutamist tuleks planeerida lasteaiategevuskoha asukohta või konkreetsest hoonest tulenevaid erisusi arvestades, kuna pinnaandmed ei ole võrdelises seoses kohatasu aastase maksumusega.

	Laste arv	Kasutuses olev suletud netopind (m ²)	Kasutuses olev suletud netopind (m ²) lapse kohta
Põlva Lasteaed Lepatriinu	130	2 106	16,20
Põlva Lasteaed Mesimumm	110	2 076	18,87
Tilsi Lasteaed Muumioru	35	309	8,83
Põlva Lasteaed Pihlapuu	175	2 251	12,86
Mooste Lastesad Tammetõru	53	1 085	20,47
Põlva valla Lasteaed Sinilind	98	1 309	13,36
KOKKU	601	9136	15,20

Tabel 6. Põlva valla alushariduse õppeasutuste pinnaandmed õppeaastal 2020/2021 (allikas: Haridusandmete portaal [Haridussilm](#))

Kestlik taristu toetab turvalise keskkonna ning valikuterohkete ja kättesaadavate arengu- ja kasvamisvõimaluste loomist. Füüsiline keskkond – ruumikvaliteedi aja- ja asjakohasus, ligipääsetavus, kohandatavus, säästlikkus ja tõhusus, keskkonnasõbralikkus ja tervislikkus – on oluline nii last arendava keskkonna kui lasteasutuse personali töökeskkonna seisukohast. [Põlva valla arengukavas 2019–2030 ja eelarvestrateegias 2023–2026](#) on kirjeldatud Põlva valla finantsvõimekuse otsest seost sotsiaalmajandusliku keskkonnaga (nt valla piirkondlikud põhinäitajad: elanike arvu vähenemine, ülalpeetavate kõrge määr, palgatöötajate madalam tulu võrreldes Eesti keskmisega jne). Rahandusministeeriumi koostatud finantsvõimekuse radar toob välja Põlva valla finantsseisundit ja jätkusuutlikkust iseloomustavad murekohad:

- põhitegevuse tulude kasv on aeglasem võrreldes riiklike üldnäitajate kasvuga;
- madal omafinantseerimisvõimekus olemasoleva vara seisundi säilitamiseks – väliste rahastamisallikate puudumisel on vallal keeruline teostada omavahenditest vara asendusinvesteeringuid;
- valla tulubaasi ja tegevuskulude rahastamise suur sõltuvus välistest rahastamisallikatest.

Valla madal finantsvõimekus sunnib nii põhitegevuse kui investeerimistegevuse kulude kavandamisel kaaluma alternatiivkulusid ning otsima võimalusi otstarbekaks ja optimaalseks ressursikasutuseks.

Riigikontrolli auditi "[Esmatähtsate avalike teenuste tulevik](#)" kokkuvõttes viidatakse probleemile, et ühetaolise ja ühtlase kvaliteediga avalike teenuste pakkumine takerdub mitte ainult raha, vaid ka inimeste puudumise taha. Üldistatult võib väita, et esmatähtsate teenuste kestlik pakkumine on küsimärgi all kõikjal Eestis peale Harju- ja Tartumaa. Aina olulisemaks muutub töötajate eelistustega arvestamine ning ajutine ja lepinguline asendamine, asutuste juhtide juhtimisoskus ja paindlik personalipoliitika. Põlva vald on juba astunud samme, et väärtustada alushariduse valdkonna töötajaid – valla lasteaiaõpetajate ja lasteaias töötavate tugiteenuste spetsialistide töötasud on proportsionaalselt seotud õpetajate töötasu kasvuga (Põlva Volikogu määrus 21.12.2022 nr 1-2/19 "[Koolieelse lasteasutuse ja huvikooli töötajate töötasu alammäär](#)").

Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koostatud juhendmaterjalis "[Õpetajate töö- ja palgakorralduse kaasajastamise käsiraamat](#)" soovitatakse omavalitsustel haridusvõrgu ümberkujundamisel pöörata tähelepanu ka juhtide ja tugispetsialistide tööülesannetele ja pädevusele. Kui haridusvõrk on korrastamata, on tippspetsialistide töötasud üldjuhul madalamad kui korrastatud võrguga omavalitsustes.

	Põlva Lasteaed Lepatriinu	Põlva Lasteaed Mesimumm	Põlva Lasteaed Pihlapuu	Tilsi Lasteaed Muumioru	Mooste Lasteaed Tammetõru	Põlva valla Lasteaed Sinilind	KOKKU
direktor	1	1	1	1	1	1	6
õppealajuhataja	1	1	1			0,7	3,7
majandusjuhataja			1		1		2
KOKKU	2	2	3	1	2	1,7	11,7

Tabel 7. Põlva valla lasteaedade juhtimisstruktuur veebruaris 2023

Kohalikud omavalitsused (nt Elva vald, Põltsamaa vald, Viru-Nigula vald) on soovitusel rakendanud ning loonud haridusasutused, kus on üks juht ja sama asutuse struktuuris õppekohad väiksemates keskustes. Sellises struktuuris on juhile loodud eeldused keskenduda juhtimisele ning korraldada erinevates õppekohtades tegutsevate õpetajate ja tugispetsialistide tööd ja täienduskoolitust jätkusuutlikumalt.

Planeeritav lasteaedade liitmine ehk teisisõnu juhtimisstruktuuri ümberkujundamine ei vähenda lastaiateenuse kättesaadavust ja kvaliteeti Põlva vallas, küll aga kahandab juhtimiskulusid, muudab paindlikumaks töötajate asenduste korraldamise ning mitmekesistab tugiteenuste pakkumise võimalusi. Lasteaedade juhtimisfunktsiooni ühendamisel on arvestatud järgmise stsenaariumiga:

- liidetakse Põlva lasteaiad Lepatriinu, Mesimumm ja Tilsi Lasteaed Muumioru;
- liidetakse Põlva Lasteaed Pihlapuu, Põlva valla Lasteaed Sinilind ja Mooste Lasteaed Tammetõru.

	Põlva Lasteaed Lepatriinu	Põlva Lasteaed Pihlapuu	KOKKU
direktor	1	1	2
õppealajuhataja	2	2	4
majandusjuhataja	1	1	2
KOKKU	4	4	8

Tabel 8. Põlva valla lasteaedade juhtimisstruktuur septembrist 2023

Lasteaedade liitmise tulemusel moodustub kaks asutust, mis on võrdse suurusega nii laste arvu kui rühmade arvu poolest, ning väheneb 3,7 töökohta võrra juhtimisstruktuuri töötajate arv. Täna juhtimisstruktuuri tööjõukulu aastas on 343 tuhat eurot. Vähendades töökohti tabelis 8 kajastatud stsenaariumi järgi, oleks aastane juhtimisstruktuuri tööjõukulu 226 tuhat eurot. Lasteaedade juhtimisstruktuuri ümberkujundamisega tekib rahaline ressurss 117 tuhat eurot, mis võimaldab tasustada konkurentsivõimelisemalt lasteaiade juhtimisstruktuuri töötajaid ning mitmekesistada tugiteenuste pakkumise võimalusi. Kasutades vabanevast rahalisest ressursist 45 tuhat eurot aastas juhte väärtustavaks tasustamiseks (s.t töötasu kasvu 20%), jääb 72 tuhat eurot aastas tugiteenuste parendamiseks.

Tulenevalt [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 14 lõikest 2 ja 3 peab lasteasutuse pidaja looma igale lapsele elukohajärgses lasteasutuses arengu- ja kasvamisvõimalused ning vajaduse korral tagama logopeedi, eripedagoogi või muu tugiteenuse. Kui avaliku teenuse nõudlus (erivajadusega laste arv haridusasutustes) kasvab, ei ole kohalikul omavalitsusel võimalik loobuda teenuse osutamisest põhjusel, et teenuse rahastamise võimekus on kesine. Tulenevalt Põlva Volikogu määrusest "[Koolieelse lasteasutuse ja huvikooli töötajate töötasu alammäär](#)" on koolieelse lasteasutuse nõuetele vastava kvalifikatsiooniga tugispetsialisti töötasu alammäär täistööajaga töötamisel 1749 eurot kuus, st 1 töökohta kohta aastas tööjõukulu 28 644 eurot. Lasteaedade juhtimisstruktuuri ümberkujundamisel on võimalik luua juurde 2,5 kvalifitseeritud tugiteenuse spetsialisti töökohta.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele
Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Rakendamisega seotud tegevused, kulud/tulud
Tegevuse lõpetava asutuse töötajate töölepingute üleviimine.
Ümberkorraldatud lasteaia töötajate koosseisu kinnitamine.

Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine

1. Põlva Vallavolikogu hariduskomisjoni, Põlva Vallavalitsuse ning Põlva valla lasteaedade juhtide, hoolekogude ja õpetajate esindajate [töökoosolek 18.01.2023](#).

Arutati lasteaedade juhtimistegevuste ümberkorraldamist ja erinevate liitmise variantide puhul võimalikku juhtimistasandi struktuuri.

2. Põlva Vallavolikogu hariduskomisjoni, Põlva Vallavalitsuse ning Põlva valla lasteaedade juhtide, hoolekogude ja õpetajate esindajate [töökoosolek 25.01.2023](#).

Arutati lasteaedade juhtimistegevuste ümberkorraldamist ja viidi läbi rühmatöö eesmärgiga kaardistada võimaliku uue olukorra Põlva vallas üks lasteaed või Põlva vallas kaks lasteaeda plussid (tugevused ja võimalused) ning miinused (nõrkused ja ohud).

3. Põlva Vallavolikogu hariduskomisjoni, Põlva Vallavalitsuse ning Põlva valla lasteaedade juhtide, hoolekogude ja õpetajate esindajate [töökoosolek 01.02.2023](#).

Viidi läbi rühmatöö Põlva Vallavalitsuse poolt valitud kahe asutuse variandi kohta ning kaardistati vajadus, milline peaks olema töötajate koosseis juhtival tasandil direktori kõrval.

1. Hoolekogude koosolekud ...

Otsuse eelnõu on heaks kiidetud vallavalitsuse 09.02.2023 erakorralisel istungil ning suunatud menetlemiseks volikogule.

Otsuse jaotuskava

Otsus edastada:

Haridus- ja Teadusministeerium

Põlva valla Lasteaed Sinilind

Mooste Lasteaed Tammetõru

Tilsi Lasteaed Muumioru

Põlva Lasteaed Lepatriinu

Põlva Lasteaed Mesimumm

Põlva Lasteaed Pihlapuu

Põlva valla Lasteaias Sinilind käivate laste vanemad

Mooste Lasteaias Tammetõru käivate laste vanemad

Tilsi Lasteaias Muumioru käivate laste vanemad

Põlva Lasteaias Lepatriinu käivate laste vanemad

Põlva Lasteaias Mesimumm käivate laste vanemad

Põlva Lasteaias Pihlapuu käivate laste vanemad

Eelnõu esitaja

Põlva Vallavalitsus